

FIȘA DISCIPLINEI

PATROLOGIE ȘI LITERATURĂ PATRISTICĂ

Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din București
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă <i>Justinian Patriarhul</i>
1.3. Departamentul	de Teologie Istorică, Biblică și Filologie
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Teologie Ortodoxă Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Patrologie și literatură patristică						
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. prof. dr. Constantin Pătuleanu						
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. lect. dr. Alexandru-Atanase Barna						
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	Oblig.

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	3.2. Din care Curs	1	3.3. Seminar	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	3.5. Din care Curs	14	3.6. Seminar	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutorat					2
Alte activități					0
3.7. Total ore de studiu individual					47
3.8. Total ore pe semestru					75
3.9. Număr de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală cu video-proiector
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	-

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	- Studentul/absolventul descrie sistematic și rațional concepte religioase și teologice, raportându-se la evoluția lor istorică și le explică în mod critic și argumentat.
-------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Absolventul deține informații solide privind evoluția gândirii și a literaturii creștine de-a lungul istoriei. - Absolventul cunoaște metodologia teoretică utilizată în cercetarea științifică ce constă în efectuarea de cercetări de fond, construirea unei ipoteze, testarea acesteia, analizarea datelor și încheierea rezultatelor.
Aptitudini	<ul style="list-style-type: none"> - Studentul/absolventul analizează sistematic teorii și concepte teologice și acceptă dialogul cu privire la o varietate de teme controversate, de pe poziții de toleranță religioasă, identificând fundamente creștine comune mai multor grupuri religioase. - Absolventul utilizează idei și argumente din literatura creștină în contexte diverse, completând ori dezvoltând noi direcții ale gândirii teologice. - Absolventul dezvoltă alianțe, contacte sau parteneriate și realizează schimburi de informații cu alte persoane. Promovează colaborările integrate și deschise în cadrul cărora diferite părți interesate creează în comun inovații și cercetare cu o valoare comună. Își creează profilul sau marca personală și se face vizibil(ă) și accesibil(ă) în medii de relaționare față în față și online.
Responsabilitate și autonomie	<ul style="list-style-type: none"> - Studentul/absolventul gândește critic, monitorizează și respectă teorii, doctrine și reglementări canonice, evitând erori doctrinare și acceptă păreri noi în limitele dogmatice și canonice. - Absolventul comunică argumentat păreri și idei teologice, face sinteze și poate crea concepte noi pe baza informațiilor deținute, având capacitatea de acceptare a diversității opiniilor și ideilor. - Absolventul dă dovadă de considerație față de ceilalți, precum și de colegialitate. Ascultă, oferă feedback și răspunde în mod perceptiv altora, ceea ce implică, de asemenea, supravegherea și conducerea personalului într-un cadru profesional. Redactează și editează texte științifice, academice sau administrative pe diferite teme, cu rigoare deontologică.

7. Conținuturi

7.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere. Literatura patristică din cel de-al doilea mileniu (caracteristici, reprezentanți, curente teologice – școli patristice, genuri literare predominante, contribuție teologică)	Expunerea Prezentarea Dezbaterea Analiza surselor	1 oră
2. Sf. Simeon Noul Teolog		1 oră
3. Cuv. Nichita Stethatos		1 oră
4. Cuv. Teolipt al Filadelfiei		1 oră
5. Sf. Grigorie Sinaitul		1 oră
6. Sf. Grigorie Palama		1 oră
7. Sf. Nicolae Cabasila.		1 oră
8. Sf. Simeon al Tesalonicului		1 oră
9. Sf. Marcu Eugenicul		1 oră
10. Sf. Paisie Velickovski		1 oră
11. Sf. Vasile de la Poiana Mărului		1 oră
12. <i>Părinții colivazi</i> . Sf. Nicodim Aghioritul		1 oră

13. Teologia patristică în modernitate: patristic, post-patristic, neo-patristic		1 oră
14. Sfinți ai secolului al XX-lea, modele de viață patristică: Sf. Sofronie de la Essex, Sf. Dumitru Stăniloae.		1 oră

Bibliografie:

1. Arhid. VOICU C., *Patrologie*, vol. I, II, III, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009.
2. ARHIEP. BASILE KRIVOSCHEINE, *În lumina lui Hristos. Sfântul Simeon Noul Teolog (9491022). Viața – Spiritualitatea – Învățătura*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
3. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Scrieri*, vol. I-IV, Ed. Deisis, Sibiu, 2001-2003-2001-2006.
4. TEOLOPT AL FILADELIEI, *Despre viața ascunsă în Dumnezeu. Cuvinte duhovnicești, imne și scrisori*, Ed. Deisis, Sibiu, 2010.
5. *Sf. Grigorie Palama, Opere complete*, vol. II, Ed. Gândul Aprins, București, 2013.
6. JOHN MEYENDORFF, *Sfântul Grigorie Palamas și mistica ortodoxă*, Ed. Humanitas, București, 2007.
7. *Sf. Grigorie Palama, Omilii*, vol. 1, Ed. Anastasia, București, 2000.
8. SF. GRIGORIE PALAMA, *Omilii*, vol. 2, Ed. Anastasia, București, 2004.
9. SF. GRIGORIE PALAMA, *Omilii*, vol. 3, Ed. Anastasia, București, 2007.
10. SF. GRIGORIE PALAMA, *Epistole dogmatice*, vol. I, Ed. Anastasia, București, 2009.
11. GRIGORIE PALAMA, *Scrieri*, vol. I, Ed. Deisis, Sibiu, 2009.
12. GRIGORIE PALAMA, *Scrieri*, vol. II, Ed. Deisis, Sibiu, 2005.
13. Nicolae Cabasila, *Scrieri*, vol. I, Ed. Deisis, Sibiu, 2010.
14. SF. NICOLAE CABASILĂ, *Despre viața în Hristos*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2009.
15. SF. NICOLAE CABASILĂ, *Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii*, cu Explicarea Sfintei Liturghii după Sf. Nicolae Cabasila de Pr. Ene Braniște, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2011.
16. SF. SIMEON AL TESALONICULUI, *Erminia dumnezeiescului Simbol al credinței ortodoxe*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010.
17. *Viața și nevoințele celui între Sfinți Părintelui nostru Marcu Evghenicul*, Ed. Cartea Ortodoxă / Ed. Egumenița, f.a.
18. SF. MARCU EVGHENICUL, *Opere*, vol. I, Ed. Pateres, București, 2009.
19. SF. MARCU EVGHENICUL, *Opere*, vol. II, Ed. Gândul Aprins, București, 2014. – Konstantinos Karaisaridis, *Viața și opera Sf. Nicodim Aghioritul*, Ed. Anastasia, București, 2000.
20. Elia CITTERIO, *Nicodim Aghioritul. Personalitatea – opera – învățătura ascetică și mistică*, Ed. Deisis, Sibiu, 2001.
21. Serghie CETFERICOV, *Paisie, Starețul Mănăstirii Neamțului din Moldova. Viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii Ortodoxe*, Ed. Nemira, București, 2002.

7.2 Seminar	Metode de predare	Observații
1.-2. Sfântul Simeon Noul Teolog, selecții din <i>Imnele iubirii dumnezeiești</i>		2 ore
3.-4. Sfântul Grigorie Sinaitul: metoda rugăciunii isihaste		2 ore
5.-6. Sfântul Grigorie Palama: Tomosul aghioritic (analiză)		2 ore
7.-8. Sfântul Grigorie Palama: Tomosul aghioritic (analiză)		2 ore
9.-10. Sfântul Grigorie Palama: controversa isihasta (texte reprezentative)		2 ore
11.-12. Sfântul Nicolae Cabasila: teme mistagogice principale		2 ore
13.-14. Concluzii, presesiune		2 ore

Bibliografie:

1. STĂNILOAE, Pr. D., *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1990.
2. GOLITZIN, Ierom. Alexander, „Simeon Noul Teolog: viața, epoca, gândirea – studiu–”, cap. III „Pentru generațiile viitoare: contribuția Sfântului Simeon Noul Teolog”, în vol: SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri teologice și etice, Scrieri I*, studiu introd. și trad. de diac. Ioan I. Ică jr, Deisis, Sibiu, 2001, pp. 519-532.
3. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Cateheze. Scrieri II*, trad. și studiu introd. de diac. Ioan I. Ică jr., în: *Filocalica*, Ed. Deisis, Sibiu, 1999.

4. Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*, cu patru tratate, Scripta, București, 1993.
5. SFÂNTUL GRIGORIE PALAMA, *Tratatul al treilea din triada întâi contra lui Varlaam; Întrebarea a treia; Al treilea cuvânt din rândul întâi, ale aceluiași, pentru cei ce se dedică cu evlavie isihiei. Despre lumina și luminarea dumnezeiască, despre fericirea sfântă și despre desăvârșirea ce întru Hristos, Răspunsul al treilea*, în vol. Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*, Ed. Scripta, București, 21993, pp. 174-214.
6. MEYENDORFF, John, *Sfântul Grigorie Palamas și mistica ortodoxă*, trad. din lb. franceză de Angela Pagu, cuv. înainte de Teodor Baconsky, Humanitas, București, 2007.
7. MEYENDORFF, John, *O introducere în studiul vieții și operei Sfântului Grigorie Palama*, trad. Măriuca și Adrian Alexandrescu, stud. Introd Marius Portaru, Nemira, București, 2013.
8. SFÂNTUL GRIGORIE PALAMA, *Tomosul aghioritic*, în: *Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii sfințelor nevoițe ale desăvârșirii (Filoc. rom.)*, VII, trad. pr. Dumitru Stăniloae, 1977 pp. 412-423;
9. SFÂNTUL GRIGORIE PALAMA, *Tratatul al treilea din triada întâi contra lui Varlaam; Întrebarea a treia; Al treilea cuvânt din rândul întâi, ale aceluiași, pentru cei ce se dedică cu evlavie isihiei. Despre lumina și luminarea dumnezeiască, despre fericirea sfântă și despre desăvârșirea ce întru Hristos, Răspunsul al treilea*, în vol. Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Viața și învățătura...*, pp. 174-214.
10. NELLAS, Panayotis, *Hristos, Dreptatea lui Dumnezeu și îndreptarea noastră: pentru o soteriologie ortodoxă*, trad. pr. prof. Ioan Ică, Deisis, Sibiu, 2012.
11. SF. NICOLAE CABASILA, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, trad. pr. Ene Braniște, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 31997.
12. NICOLAE CABASILA, *Despre viața în Hristos. Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1989.
13. Pr. Dumitru RADU, „Tainele inițierii în mistica sacramentală a lui Nicolae Cabasila”, în: *Ort.*, 3/1989.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

--

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs		Examen scris	75%
9.5. Seminar		Lucrare de seminar/colocviu/test	25%
Standard minimum de performanță	Studentul/absolventul va cunoaște și reproduce informațiile esențiale despre Patrologie și literatura patristică, periodizare, principalii autori patristici din epocile parcurse la curs și seminar (viață, operă, teologie), studentul/absolventul va trebui să nu facă confuzii între autorii și textele studiate până la finalul semestrului și să demonstreze minime competențe de înțelegere contextuală și literară a unui text patristic dat.		

Data Completării
15.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

30.09.2025

Semnătura Directorului de Departament